

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

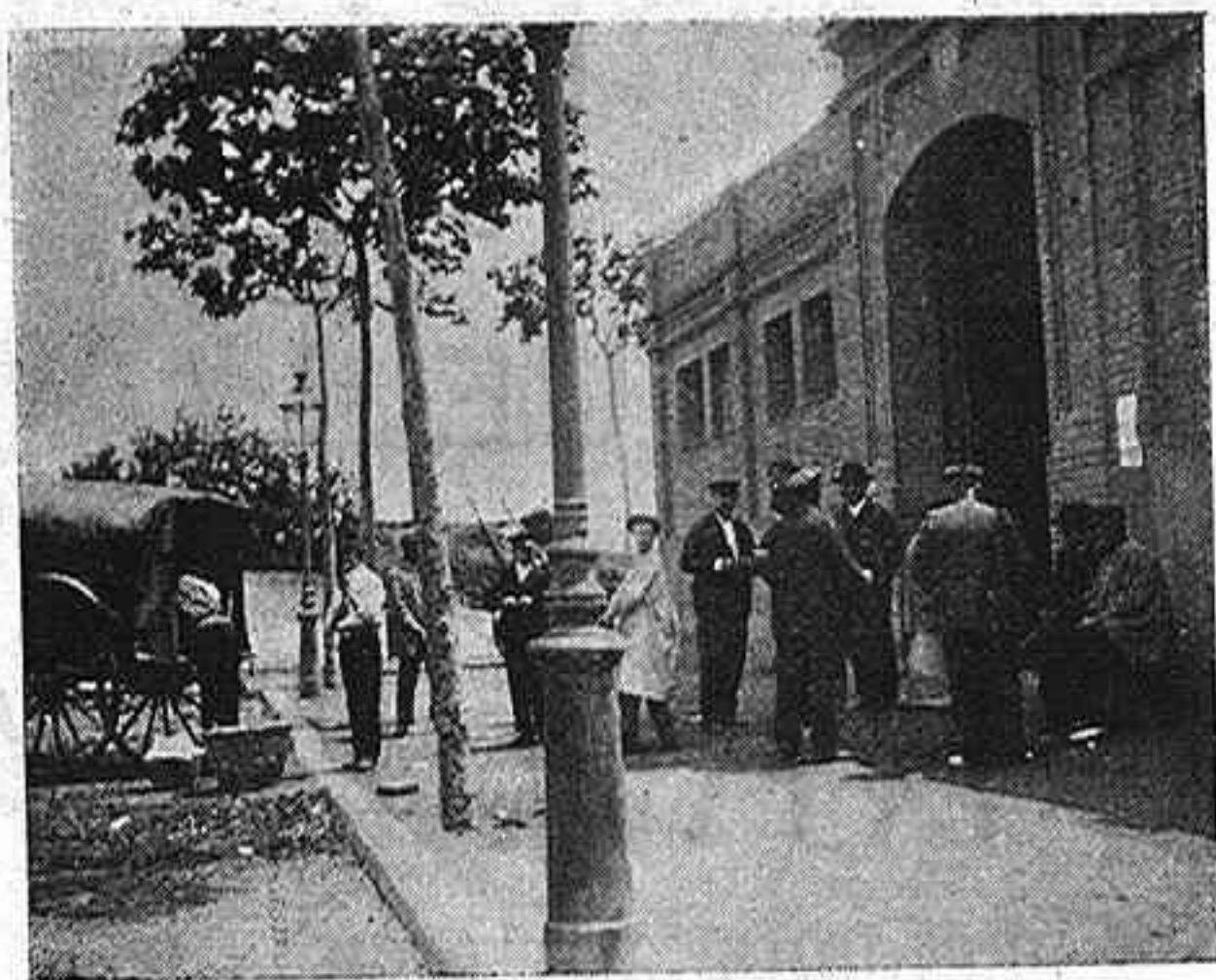
PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

LAS ELECCIONS DEL DIUMENJE

Un colegi electoral (!)

LAS ELECCIONS DEL DIUMENJE.

Colegi de la Secció d' Higiene.

Quartelillo del carrer Nou.

CRÓNICA

Las eleccions del diumenje deuen senyalar-se com una cosa nova que de moment no ha lo-grat sobreposarse del tot á una cosa vella.

Cosa nova es l'interés marcat qu' en ellas hi van pendre un gran número de personas que avants ni á estiragassadas sortían de casa séva per anar á de-positar una candidatura á l'urna electoral.

Cosa vella es la serie colossal d'escándols, tupi-nadas, atropellos y falsificacions que 's varen come-tre perque Barcelona no pogués enviar á las Corts als legítims representants de las sevas aspiracions, als dignes depositaris de la seva confiansa.

Jo no soch catalanista, per més que á catalá no vull que 'm guanyi ningú, y per aixó mateix m' agra-da molt alló de al pá, pá, y al ví, ví. En aquest con-cepte s' ha de confessar que "ls catalanistas al resol-dre pendre en las eleccions una part tan activa y efi-cás, han contret un gran mérit per las forsas consi-derables que van lograr moure, pel gran entussiasme que van conseguir despertar entre un gran número d' elements que per regla general permaneixían in-diferents y apátichs, portantlos no sols á votar, sino fins á formar part de las mesas en calitat d' inter-ventors.

Veritat es que van ser hábils al sustentar més que 'l séu programa polítich de reformas qu' encare no sé fins á quin punt poden ser convenientes á Catalu-

nya, la seva animadversió contra 'l caciquisme. Al crit de «Guerra á mort als cacichs que 'ns deshon-ran» van respondre milers de ciutadans de tots els estaments y de todas las opinions, perque á Barcelo-na, que sense las dos pandillas de vividors que l' es-plotan y l' embrutan sería una gran ciutat moderna, tothom n' está cuyt y recuyt del caciquisme.

Diumenje 's va veure que aquell gat mort, ab tan mala sombra tirat en el *meeting* catalanista del Bon Retiro, tenía més de mil caballs de forsa per moure la máquina de l' opinió, durant tants anys adormida y rovellada. La máquina aqueixa que 'ls cacichs tenían per inservible encare es útil: diumenje se 'n va fer una proba convincent. Si hi ha ara qui 's dedi-qui á netejarla, á ajustar de nou las pessas de que 's compon y á untar degudament todas las sevas en-gravacions, podrá marxar y fer molta feyna. Els ca-cichs al últim haurán de plegar el ram: Barcelona tornarà á ser dels barceloníns.

* *

L' opinió es una gran forsa. Quan ella vol, pot. Quan ella 's redressa, es incontrastable.

Diumenje 's va moure, y ab aixó sols va donar se-nyals de vida y de vida poderosa. Els catalanistas y 'ls republicans l' impulsavan portant á las urnas un número extraordinari d' electors en las 219 seccions que forman la circumscripció electoral de Barcelona.

En cambi 'ls cacichs no disposavan més que de la falsetat y de la barra. Contavan ab unas llistas ama-nyadas, indecorosas, padró d' ignominia per els que

Tenencia d' arcaaldia del Parch.—Arribada del dinar.

Colegi del carrer del Rosal.

NOTAS GRÁFICAS

Colegi del Palau de Bellas Arts.

Escola municipal del Parch.

varen confeccionarlas; ab unas llistas plenas de noms imaginaris domiciliats en carrers que no existeixen y en casas qu' encare están per construir. Baix la base de aquests electors de camama contavan ab un sens fí de rodas compostas d' empleats municipals, burots y matuters, jugadors y pinxos, murrís y perdularis, disposats á anar á votar una y cent vegadas si era precís en tots y cada un dels diversos colegis, usant els noms falsos de las ditxosas llistas.

¿Que no bastavan els vots dels roders? Donchs els cacichs contavan encare ab las habilitats dels presidents de mesa; ab sos jochs de mans bruts, ab sas sorpresas inesperadas en el moment del escrutini, al firmarse las actas, al extendre's els certificats.

¿Que no n' hi havia prou ab tota aquesta bruticia? Donchs s' apelava al últim extrém: á la violencia. Ab un parell de dotzenas de presidents que fugin ab las actas en blanch y 'ls sellos á la butxaca, guardadas las espatllas per un escamot de pinxos, n' hi ha suficient per volcá 'l tupí. Tot se reduheix á practicar una senzilla operació aritmética donant tots els vots de las dos dotzenas de seccions als candidats dels cacichs, y ab aqueixos vots falsos y robats las actas de representants de Barcelona.

Per aixó passan dos, tres y hasta quatre días sense qu' en els centres oficials se proporcioní á la premsa 'l resultat exacte del escrutini que s' hauría de coneixer la mateixa nit del día de las eleccions. Ells posseheixen el secret y se 'l guardan. Establerts per mantenir la legalitat, segons las circu-

lars públicas emanadas del ministeri de la governació, se converteixen en cova de criminals ahont se consuma 'l monstruós delictes de falsificar unas actas, arrebatant á una ciutat honrada la seva legítima representació.

Tenen carta blanca per ferho; carta blanca per amparar als presidents de mesa que han fugit: carta blanca per salvaguardar á la murrialla que han tingut á son servey durant l' elecció y que ha comés tota mena de delictes: carta blanca per tot.

Pero aqueixa carta blanca que 'ls lliurarà, si á má vé, de las persecucions judicials, perque també blasonan de que 'ls tribunals de justicia están á la seva disposició, aqueixa carta blanca no es prou grossa, ni ho será may perque 'ls pugui tapar completament la cara.

Y aquí es ahont l' opinió pública befada y escarnida, pot pendre la revenja.

Precisa que 'ls que s' han vist robats de una manera tan indigna, sempre que trobin á qualsevol dels que han pres part en el delictes, 'l senyalin ab el dit y dihent:—Aquí vá un lladrel!

La opinió pública pot y deu fer una guerra á mort á la gent dolenta.

Y no han de sentir sols l' efecte d' aqueixa guerra las patuleyas de perdularis que votan falsament y empunyan en certs cassos el ganivet, el revólver ó 'l garrot, que aqueixos al cap de vall son sols els peixos menuts en el mar enllotat de tanta corrupció.

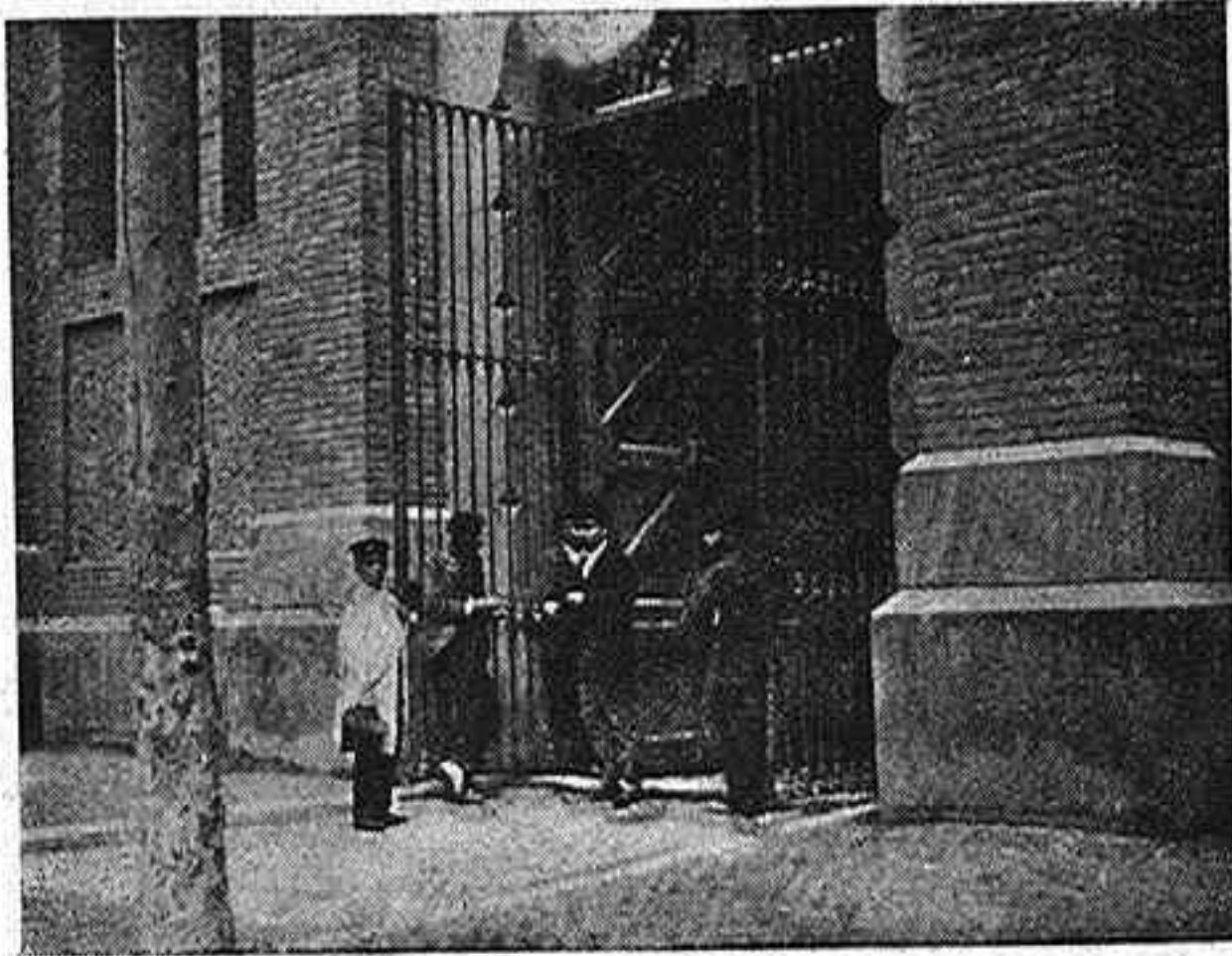

Dipòsit de materials del Ajuntament.

Colegi del Pastim.—Grupo... ¿de qué?

LAS ELECCIONS DEL DIUMENJE

Colegi del Dipòsit d' ayguas.

L' han de sentir més aviat els peixos mitjans y més que ningú 'ls peixos grossos.

Cal desenmascarar y posar á la vergonya als presidents de mesa que van faltar descaradament als seus debers. Arcaldes de barri y gent de botiga en sa major part, s' ha de fer la propaganda perque 'l públich fugi dels seus establiments, com se fuig de tot home capás de cometre un frau ó bé una estafa. La opinió pública 'ls pot donar son merescut adjudicantlos una patent de *ciutadans deshonorats* de Barce-

lona. Y quan ningú entri á comprar á la seva botiga ó á solicitar els seus serveys, que s' entretinguin jugant ab las borletas de la vara.

Pero 'ls mes castigats han de ser aquells per qui s' ha fet la festa de l' asquerosa tupinada: els candidats derrotats que no s' avergonyeixin de recullir las actas amanyadas: que tinguin la poca aprensió de proclamarse per obra de tants delictes comesos en son obsequi, representants de una ciutat que no 'ls ha elegit y que 'ls aburreix ab tota l' ánima.

Res hi vol dir que disfrutin de una posició social desahogada; el ser ríchs y viure en l' opulencia no 'ls eximeix del deber de ser personas decents, y no ho son ni poden serho 'ls que no repudian els medis que s' han empleat pera favorirlos ab una representació qu' ells ja saben que no 'ls hi correspon.

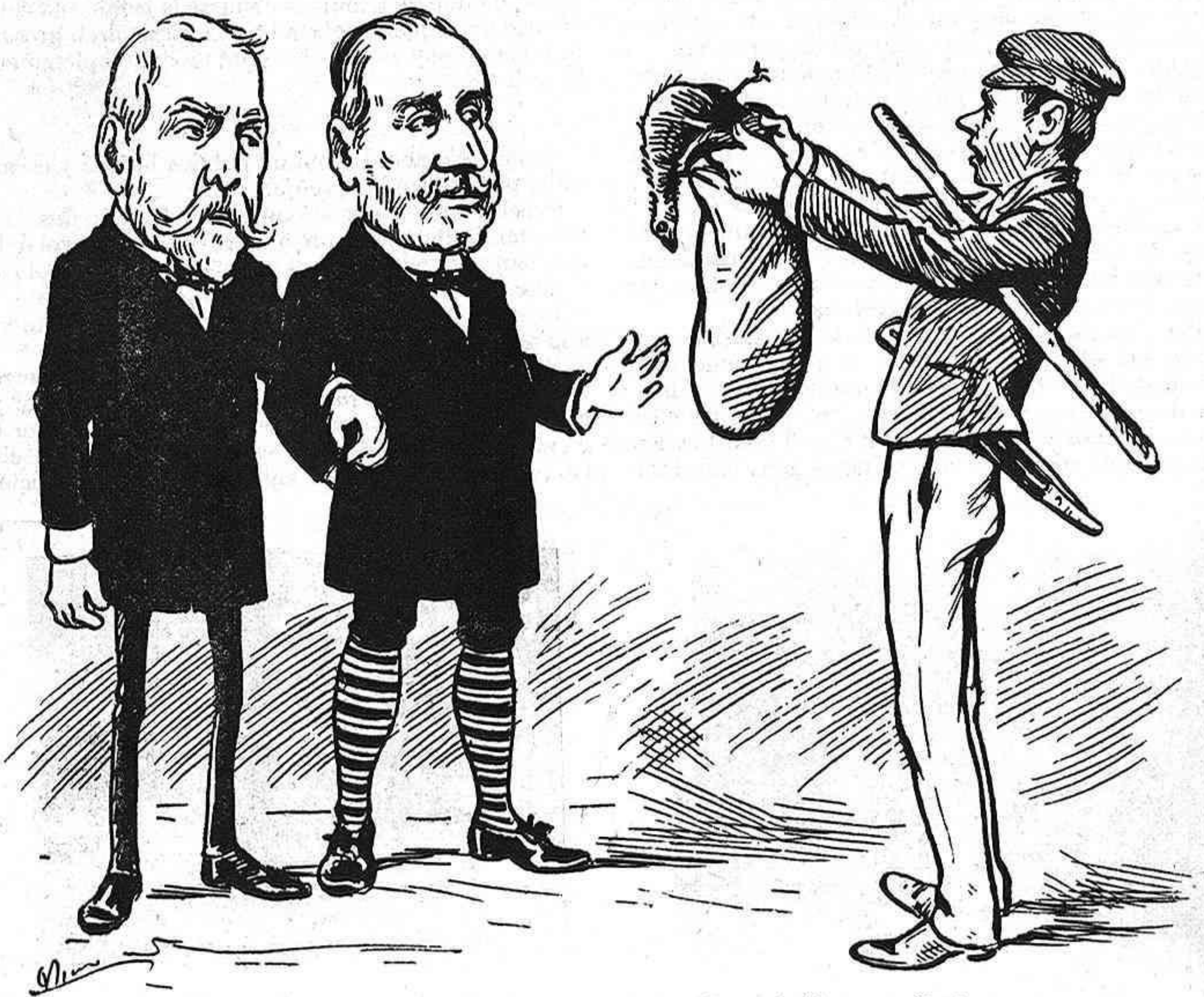
Si gosan arreplegar unas actas tacadas ab tants delictes, que l' opinió pública 'ls escupi á la cara 'l seu despreci.

En la boca dels ciutadans honorats de Barcelona hi ha prou saliva per ofegarlos. Y mes val al cap y al últim escupirla sobre d' ells que tenirla que tragar.

¿Creuhen que aquesta mostra de menyspreu no 'ls arribará á afectar? ¿Per tan blindats se tenen que 's figurin resistent, y com impermeables al manifest despreci de tot un poble desitjós de viure honoradament?

Si es aixís, y l' opinió pública no abdica dels seus furs, prompte han de veure que s' equivocan. O sino demanin concell al Sr. Milá y Pí, qui contra l' opinió unánim de Barcelona vá prestarse á empunyar

DESPRÉS DE LA BATALLA

—Perdiu y barretina... ¡Copo complert! ¿No es aixó lo que volían?

la vara d'arcalde... ¿Quants días la vá poder sostenir?

Contra Barcelona no s' hi juga.

La afrentosa tupinada electoral comensada diumenje y rematada en l' escrutini general de ahir dijous té una qua... y l' opinió pública befada y escarnida, sabrá demostrar, n' estém segurs, qu' es molt arrimada á la qua.

P. DEL O.

ESPECTRES

Sentat está el Doctor,
sentat en la poltrona,
el cap, damunt la má,
tot concirós el rostre.

Manyochs de blanchs cabells
son front inmens coronan,
y, per damunt del pit
la blanca barba hermosa,
com si cerqués repós
mandrosament s' ajoca.

Sos llabis esblaymats
confosos mots mormolan,
la estufa ab son flameig
va caldejant l' atmósfera,
y á fora del balcó
la nit tupida y fosca
assota, ploviscant,
las persianas closas.

Lo quarto es quasi fosch
puig sols donarli logra
la llenya espurnejant
sas mitjas tintas rojas.

Obra el Doctor els ulls
y al punt els torna á cloure:
L' hi apar que al seu voltant
mil ombras giravoltan;
els rostres esblanquehits,
els ulls dintre las concas,
els llabis blanchs, contrets;
las mans secas y ossosas:
y giran al entorn
en dansa esglayadora,
formant un espiral
que 's fon en la penombra.

El vell Doctor els veu
ab las parpellas closas;
¡els coneix un per un,
y el cor se li avalota!

¡Potser no estudiá prou
las causas tenebrosas
de las enfermetats
que 'ls van llensá á la fossa!

En l' Hospital, potser,
no hi vá passar prou horas
y els esperits dels morts
li volen passar comptes!

Y va passant la nit
y el vell Doctor tremola,
y espatenerga el foch,
y van voltant, las ombras!

A. LLIMONER

LO SUPÉRFLUO

Marit y muller. A jutjar per l' animació del seu semblant fa rato que venen sostenint una discussió terriblement empenyada.

En aquest moment está fent us de la paraula la senyora.

—Sembla mentida que siguis tan testarut!... No: si jo hagués pogut presumir que tenías aquest geni,

no haurías sigut pas tú el que m' hagués portat al altar. Perque, es precis que ho recordis, els pretendents els tenia á dotzenas, ¿ho tens entés? á dotzenas.

—Pero de marit no 'n tens sino un, y aquest soch jo. Y com á marit estich en el deber d' oposarme á las tevas genialitats y als teus despilfarros.

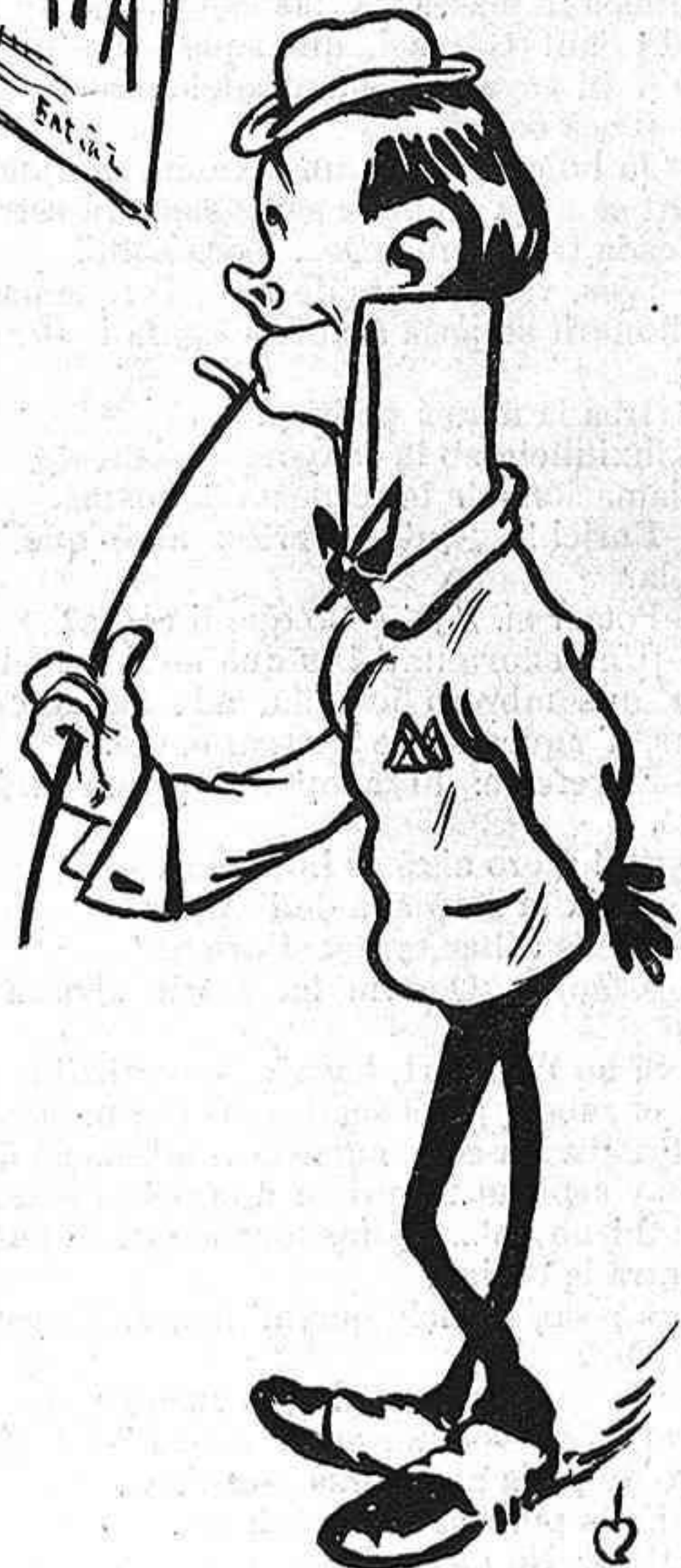
—¡Ave María Puríssima! Qualsevol que 't sentís se pensaria que 't demano un automóvil eléctric ó una torre á Caldetas. ¡Total per un sombrero de sis duros!

—Sí, total per un sombrero de sis duros... Pero 't descuydas de dir que 'l mes passat vas comprarten un de vuyt.

—¡Y qué! El mes passat no havia sortit aquest figurin, y jo no sabia que serian moda 'ls sombreros de palla adornats ab un grapat d' espigas y unas quantas cireras.

—¡Bé, dona, bé! No t' alborotis tant per aixó. Agafas un barret de palla meu, que per allá n' hi ha d' haver dos ó tres de vells, compras mitja lliura de

GOMÓS Y AGRICULTOR

—Entremhi. Veyám qué será.

LAS ELECCIONS A UN POBLET

—¡Bota l' hereu Pegadella!

cireras á la plassa... y las espigas ja te las portaré jo de Sant Gervasi, que aquest día 'm va semblar que n' hi veyia de bastant adelantadas.

—¡Poca solta!

—Ja ho sabia. Es un axioma conjugal: quan el marit se nega á que la seva senyora estreni un barret cada tres senmanas... ¡poca solta!

—¡Ves, ves en nom de Deu, Torquemada!

El marit se posa á riure y agafa l' *Heraldo* de Madrid.

Arriba la mamá política.

Xiuxiuheig ab la senyora, seguit de dugas ó tres exclamacions de la respectable mamá.

—Enrich!... ¿Qu' es veritat aixó que 'm conta l' Adela?

—Potser sí. ¿Qu' es lo que li conta?

—¡Una enormitat! Diu que no li vols deixar comprar un sombrero de palla, adornat ab espigas y cireras, d' aquests que ara son moda.

—En efecte: hi adoptat aquesta tiránica resolució.

—¡Oh! ¡Pero aixó es horrible!...

Apareix la germana de l' Adela.

—¿Aixís t' has tornat, Enrich?

—¿Cóm?... ¿Qué m' ha sortit alguna cosa á la cara?

—Si no t' hi surt, hauría de sortir't'hi: per lo menos, el rubor. ¡Uns sombreros tan monos, una creació tan divina com aquesta combinació de palla, cireras y espigas... y privar á la pobra Adela del gust de lluhirne un!... ¡Quíns marits cria la naturalesa!

Entra la cosina.

—Suposo, Enrich, que m' han enganyat.

—¿Quí?

—Els que acaban d' assegurar-me qu' estás emperrat en no volguer que l' Adela 's compri un sombrero de palla ab cireras y espigas.

—Es la pura veritat, cosineta.

—¡Uix! No me 'l donguis aquest nom. L' home que comet semblant felonía no es cosí de ningú.

Vé la tía.

—Aném, Enrich, no siguis tan ratal ¿Has vist tú res mes deliciós que un sombrero de palla, rodejat d' espigas y cireras?—

Cinch minuts mes tart marit y muller tornan á quedar sols.

Ella, ab ayre de triunfo:

—¿Ho veus? ¡Tothom, tothom diu lo mateix!...

—Perque tothom se fica allá ahont no 'l demanian.

—¿Qué vols dir que la mamá, y la cosina, y la germana y la tía no tenen rahó?

—No que no 'n tenen! Ellas no saben altra cosa sino que 'l sombrero de palla, adornat ab cireras y espigas, es molt graciós y molt elegant y molt *chic*, pero no comprenen que 'l sombrero val sis duros, y... ¡diguemho d' un cop! á mi no 'm ve bé gastarlos.

—Carambal ¿Tan apurats estém?

—Tú dirás, tal com avuy van las cosas, si ha de serme gayre agradable un desembols que no obeheix á res mes que al teu capritxo.

—Ah! Es dir que si no fos el desembols...

—Naturalment! Ja podrías comprarte totas las espigas, totas las cireras y tota la palla del pla de Barcelona.

—Fem una cosa, donchs. Déixam comprar el sombrero, y jo 't prometo no alterar el pressupost del mes.

—Convingut. Estalví a aquest sis duros de lo superfluo, y arregla't.—

Alguns días després d' aquesta conversa, al marit li sembla trobar un gust extrany á la sopa.

—¿Qué dimontri deu ser?

Pero considerantho una preocupació seva, no diu res y continúa menjant.

Tres ó quatre días mes tart li torna á semblar lo mateix.

—¿Qué té aquesta sopa?— 's repeteix interiorment.

Y com día tras día aquell gust extrany vaji fentse mes apreciable, no poguentse contenir, interroga á la seva dona.

—Adela ¿t' has fixat en el gust que té la sopa d' un quant temps á n' aquesta part?

—No ho extranyis. Com tú vas dir-me que si volía comprar-me 'l sombrero havia d' estalviar els sis duros d' algun gasto superfluo, ja fá prop d' un mes...

—¿Qué?

—Que no tirém carn á l' olla.

A. MARCH

FRET Y CALOR

Avans, anant ab mí, sempre exclamavas:

—Pósa't mes apropet;—

y després amorosa continuavas:

—¡Jo sense tú tinch fret!—

Avuy qu' aquella flama s' ha extingida de ton ardent amor,

si estich aprop de tu, dius desseguida

—¡Fuig! ¡Fuig! que 'm fas calor.—

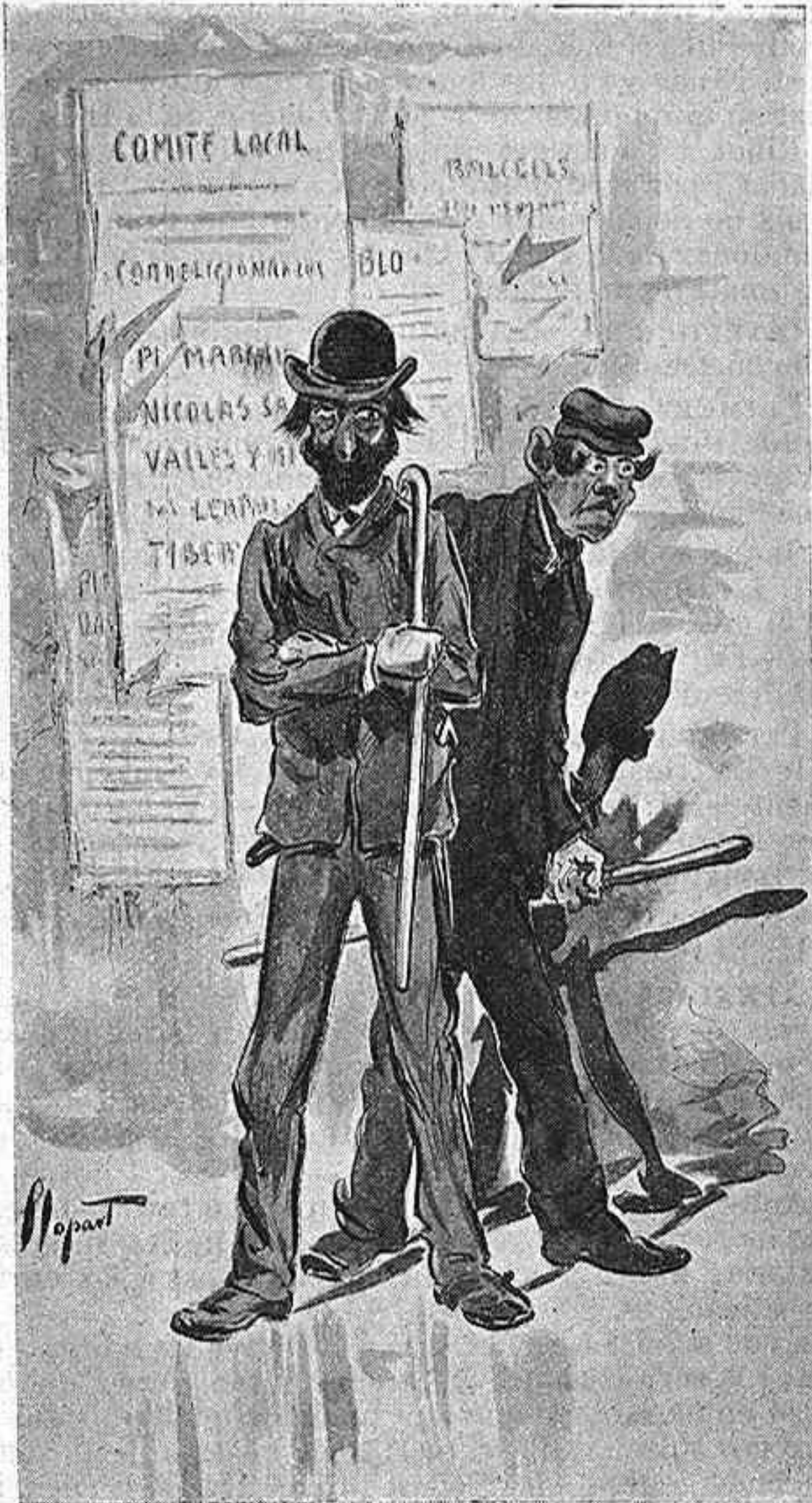
ANTONI CANTALLOPS

EL PROMETRE...

Per lo que 's veu, el nostre arcalde s' ha proposat ferse célebre d' una manera ó altra, y acabarà per sortirse ab la séva.

Més que un catalá de pura rassa, sembla un andalús ditxaratxero, d' aquells que mesuran las cosas ab la boca y firman ab el dit sobre l' arena de la platja.

ELECTORS MINISTERIALS

—Sí, senyors, sí: la gent d' ordre som nosaltres.

Desde que ha pres possessió de la vara no ha parat de recorre pobles agregats.

Y á tot arreu canta la mateixa cansó.

Vá á Gracia.

—¡Ah!... Aquesta barriada ha de reformarse completament. Empedrarém aixó, derribarém alló, aixamplaré alló altre...

—¿No podria fer de manera, senyor arcalde, d' obrirnos aquest carrer?

—¡Vaya! S' obrirá.

—¿Li sería molt difícil concedirnos dugas fonts?

—Tinguilas per concedidas.—

Vá á Sans.

—¡Oh! ¡Quín poble més abandonat!... Cal treballar de fort y de ferm en el seu arreglo.

—Ens fan faltan cloacas.

—Las farém.

—Y tres ponts sobre la vía.

—No passin cuydado.

—Y una escola, y un mercat y un jardí públich.

—¡Fet, fet!... No m' olvidaré de res.

S' arriba á Sant Martí.

—¡Aquests camíns!... ¡Aquestas carreteras!... ¡Aquestas aceras!... ¡Aquestas fanals!... Tot aixó demana una reparació seria, total, radicalíssima...

—Ompli'ns aquells fossos.

—S' omplirán.

—Búydi'ns aquesta riera.

—Se buydará.

—Plánti'ns arbres.

—Els plantarém.

—Expropíhi'ns aquestas casas que 'ns privan d' aixamplarnos.

—¡Expropiadas, expropiadas!...—

A las Corts els promet un passeig, vorejat de pedrissos de marmol.

A Sant Andreu els parla de desviar dos torrents y d' aplanar una montanya.

Al Putxet els vol obrir setze carrers.

Al Ninot els ha de construir tres plassas.

A Can Tunis els fará un quartelillo, un teatro y un tranvía económich.

Al Poble Sec un Parch, un restaurant y un canal d' aygua dolça.

Y á tot arreu ofereix l' oro y 'l moro, com si la gent baixés del hort y no sapigués que 'l prometre no fa pobre, especialment tractantse d' arcaldes de *quita-y-pon*, aixecats de real ordre y de real ordre enviats á caseta altra vegada.

Deu anys d' empunyar la vara no li bastarían al senyor Amat pera cumplir ni la mitat de lo que ha promés, ¡y vol ficarse en historias, quan ni sisquiera sab si las castanyas d' aquest any las menjará á la casa de la vilal!...

Y sobre tot ¿cóm s' atreveix á enllepolir als pobres vehíns dels extréms ab promesas fantásticas, tenint tanta feyna urgent per fer poch menos que al seu nas?

¿Sab qué deya un vehí de Sant Gervasi, que un

CIUTADÁ ESCARMENTAT...

—Un' altra vegada que hi haji eleccions, hi vaig aixís.

AL NINOT

—¡Qué vots ni vots!... Per mí no hi ha mes bot que aquest.

d' aquests darrers dies de pluja atravessava la plassa de Catalunya, convertida en un fangar ahont els transeunts s' hi enfonzaven fins als jonolls?

—¡Pot volguer urbanisar el cap del riu y 'l Camp del Arpa aquest senyor, y encare no ha sapigut ni tan sols aplanar la plassa més céntrica de Barcelonal...

MATÍAS BONAFÉ

LLIBRES

ENSAYO ACERCA DE LA IMAGINACIÓN CREADORA por TH. RIBOT.—Traducció de Vicente Colorado. Ab un

prólech de Urbano González Serrano.—La notable Biblioteca científico-filosófica s' ha enriquit ab una nova obra del ilustre fundador de la *Revue Philosophique*, el qual aplica 'l método experimental á la ciencia psicológica. No creyém que fins ara cap mes autor hagués estudiat ab tanta extensió 'l punt concret de la Imaginació.

Ribot hi consagra un abultat volúm de mes de 350 planas, per cert totas ellas ben aprofitadas, puig descubreix no poch punt de vista enterament nous, que poden donar lloch á mes extensas ampliaciones. Vegis sino 'l sumari de materias:

INTRODUCCIÓ:—La naturalesa motora de la imaginació constructiva.

PRIMERA PART:—Análisis de la Imaginació.—I: El factor intelectual.—II: El factor emocional.—III: El factor inconcient.—IV: Las condiciones orgánicas de la Imaginació.—V: El principi de unitat.

SEGONA PART:—El desenvolvement de la Imaginació.—I: La Imaginació en els animals.—II: La Imaginació en el noy.—III: L' home primitiu y la creació dels mitos.—IV: Las formas superiors de l' invenció.—V: Lley del desenvolvement de la Imaginació.

TERCERA PART:—Els principis tipos de la Imaginació.—I: La Imaginació plástica.—II: La Imaginació defluent.—III: La Imaginació mística.—IV: La imaginació científica.—V: La Imaginació práctica y mecánica.—VI: La Imaginació comercial.—VII: La Imaginació utópica.

CONCLUSIÓ:—I: Las bases de la Imaginació creadora.—II: El tipo imaginatiu.

APÉNDICE:—Observacions y documents.—A: Las diversas formas d' inspiració.—B: Sobre la naturalesa del factor inconcient.—C: La Imaginació cósmica y la Imaginació humana.—D: Documents sobre la Imaginació musical.—E: El tipo imaginatiu y l' associació de las ideas.

Aquest sumari, al mateix temps que revela 'l método que ha seguit Ribot en l' estudi de aqueixa interessant materia, indica l' amplitut que ha donat á sas curiosas investigacions.

Es de aplaudir que hi haja á Espanya un editor qu' esmersi la seva activitat y 'ls seus interessos en la publicació de unas obras que tant poden contribuir á la cultura científica, despertant l' afició als estudis filosófics, tractats segons els últims progressos de la ciencia, y

AL SIMPÁTICH AMICH ROIG

POPULAR FOTÓGRAFO

Y ACREDITAT ALCALDE DE BARRI

(Per haver tingut dijous, dia setze, la ocurrencia d' acceptar la presidencia d' una corrida de bous.)

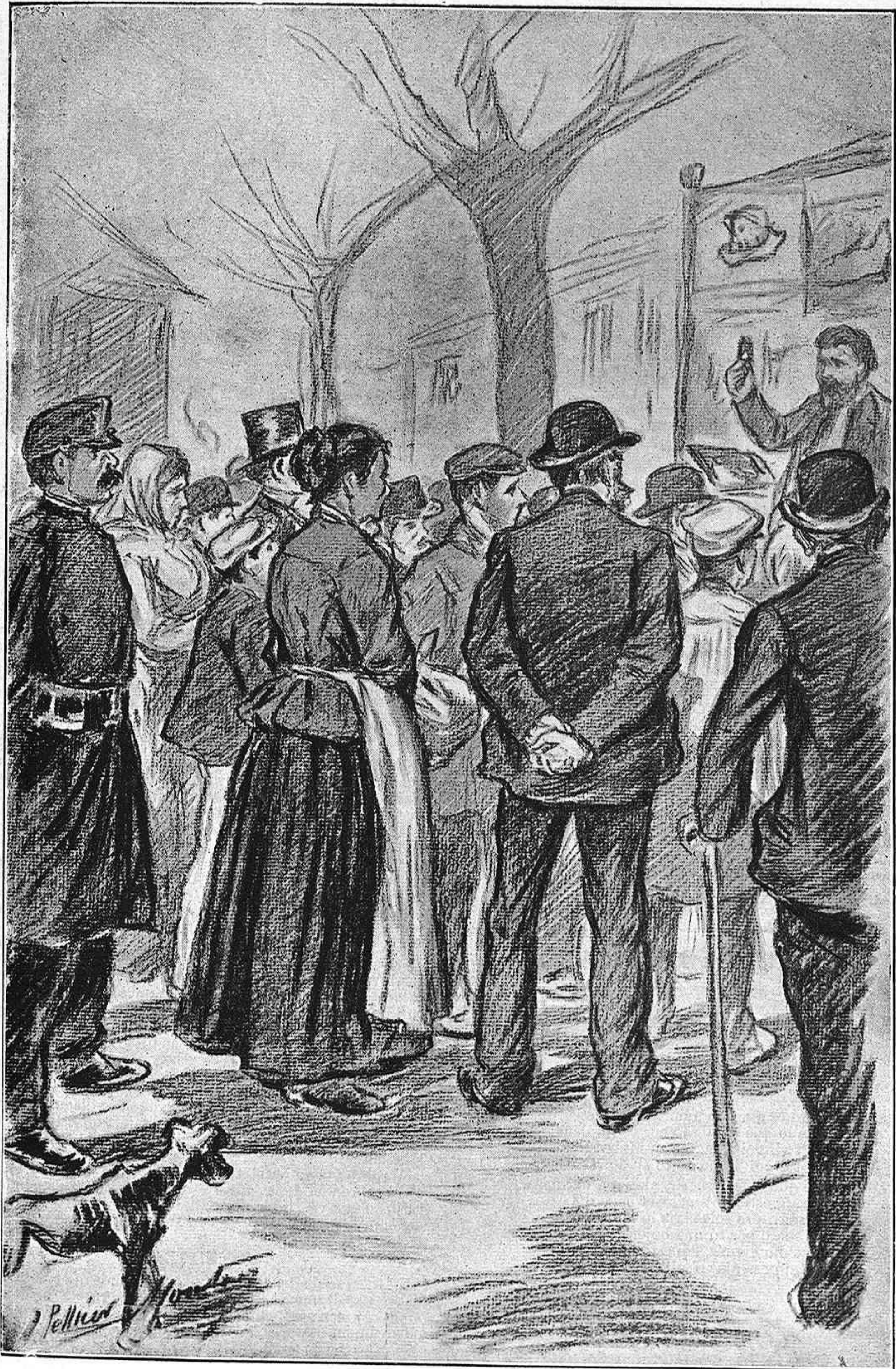
Amich Roig: Noy, ets un butxara dels més grossos que conech.
¡Presidí una novillada l' altre día al torin vell!
¿Que no t' estimas la vida y la melsa y el pedré?
O bé es que van enganyarte ó bé es que tens molts palés.
De cap manera vull creure que ho acceptassis per fer el cagarandón en cotxe d' aquells del Ajuntament, com suposava aquell día bona part dels companys teus sens dubte perque observaren que duyas nous guarniments, al coll un freno de seda, llescas novas á n' els peus y uns quants xuchs á la butxaca.
Jo més aviat creuré que 't van fer fé la comedia; y ja li pots dí en nom meu á n' en Doba del Cassino que no 't torni á enganyar més y que no 't vingui ab muecas

perque tú altra feyna téns.
A més, te falta carácter per presidí actes d' aquets apesar dels teus bigotis (herencia del Rey Humbert).
¡No 't fás respectar pels guras y vols maná un torin plé!
¡Presidí una novillada!
¿Pero, no veus tu mateix qu' aquests quatre patateros, avuy astres del toreig, quan van cap al toro sembla que portin dinou ampers?
Si haguessis tingut vara alta te la haurías fet valer imposant, á aquell imbécil de Filemón qu' al clatell del tercer toro encenía un grós petardo indecent, doscentas zainas de multa y un any d' estaró ademés.
Créume á mí: No desvaneixis la reputació que tens de probo alcalde de barri, industrial intel·ligent, vehí honrat, ciudadá digne, bon xicot y amich complert.
No 't fassis més ab Ostiones, ni ab Gorditos, ni ab Negrets;
¿no 'n tens prou del Xech, de 'n Doba y del Onele y de 'n Manel, que son amistats més sólidas... y líquidas quan convé?
Déixat de parlar de varas, quiebros, passes y demés, que 'l teu fort ha sigut sempre els obsturadors de 'n Zeiss

y las placas de 'n Monckhoven y las socias de l' Anden.
No permetis que cap ximple te cridi á pulmons oberts:
—¡A la cárcel! ¡No lo entiendo!—
¡Si no hi vas á guanyar rés!
Pro... á mí ¿sas? no me la pintas.
El teu objectiu ja 'l veig: es enfocar l' art del Guerra revelant el teu poch seny; y qualsevol dia... (fracma) potsé hi tindrás un tropell; llavors hi caurás de tripode... i podé rebrás de ferm.
¡Probeta de la teva ánima si un jorn vivas malament y la plassa está moguda ó hi ha exposició en excés!
Quan la meva opinió chassis te la daré francament, mes sápigas ja desd' ara, perque al fí no 't sorprengues, que será una negativa que t' esfumará 'l clixé.
L' art de 'n Berlíqui-Berlogue es l' art que tú seguir deus; ta vida ha de ser la vida d' un Perlimplin qualsiquier.

Si la xirigota 't pesa, per xó, no 't sápigas greu; perdóna'm y no 't sulfuris que no hi tornaré may més.
Adiós Usia, y disposa d' aquest nyébit que 't vol bé.

MITJA PLACA

(Dibuix de J. PELLICER MONSENY)

—Animarse, senyors: es una pasta qu' enganxa 'l vidre, mata las arnas y cura 'ls cops; lo qual, tal com van avuy las cosas y ab la policia que s' usa per aquí, vol dir qu' es un remey que convé á tothom.

Quan tocan á corre, corran,
que 'l no ferho es compromés.

per consegüent triturant las vellas y desacreditadas preocupacions.

Si Espanya 's coluqués en el camí que segueixen els grans pensadors de la escola experimental, no viuria tan atrassada.

ALTRES LLIBRES REBUTS.—*Adelante* por Carlos Cerrillo Escobar.—Es un cant al Progrés en totas sas manifestacions, escrit en versos fácils y sonors. L' obra está impresa á Andújar.

*** *Andróminas*: Colecció de bonichs treballs en prosa, deguts á la ploma de E. Gutiérrez Gamero y estampats ab molt gust tipogràfic per la casa Tasso.

*** Al mateix editor Sr. Tasso, es deguda la publicació de un nou volúm de la colecció de obras completas de H. de Balzac, que comprén las tituladas: *La Musa del departamento* y *El ilustre Gandissrat*. Las dos están esmeradament traduhidas pel Sr. García Bravo.

RATA SABIA

A UNA INGRATA

SONET

Ja sé que no 'm pots veure, ni m' estimas,
ni 'm pots sentir parlar y 't dona pena
que 't digui ab tot lo cor, t' estimo, Elena,
perque aixó es que aprop meu may no t' arrimas;
Per xó es que ton amor tant m' escatimas;
y res de lo que 't faig lo cor t' omplena;
ni que 't vingui á cantar en nit serena,
ni que 't digui 'l que sento ab dolsas rimas.

Ja sé que 't faig sufrir, al dirte, hermosa,
que 't vaig estimant més per cada día.
¡Ja ho sé!... pro sols aixís lo meu cor gosa,
perque sento per tú una bojería
y si no t' ho digués, aquesta nosa
que se 'm posa á n' al pit, me mataría.

PARET DEL CAFÉ

PRINCIPAL

No va satisfacer del tot la companyia francesa que va venir á posar *Les Romanesques* de 'n Rostand y *La Parisienne*, de 'n Becque, precisament dos obras molt especials qu' exigeixen una interpretació esmerada.

Y es de doldre que no la obtinguessen, per quant al sol anunci de que uns actors del Odeon de París havían vingut á Barcelona, va omplirse 'l teatro de una concurrencia escullidíssima. ¡Gran llástima que experimentés un desencant!

—Escolta—interrogava un concurrent.—¿Sabs si á París hi ha dos teatros del Odeon?

—Y aixó ¿perqué ho preguntas?

—Senzillament, perque no m' explico que aqueixos actors procedeixin del qu' es titulat ab justicia le *second theatre français*... Ara si venen de un altre Odeon per l' istil del que anys enrera dirigía en Piquet al carrer del Hospital, llavors ho comprench tot, y fins estich per declarar que aqueixos cómichs tenen un gran mérit.

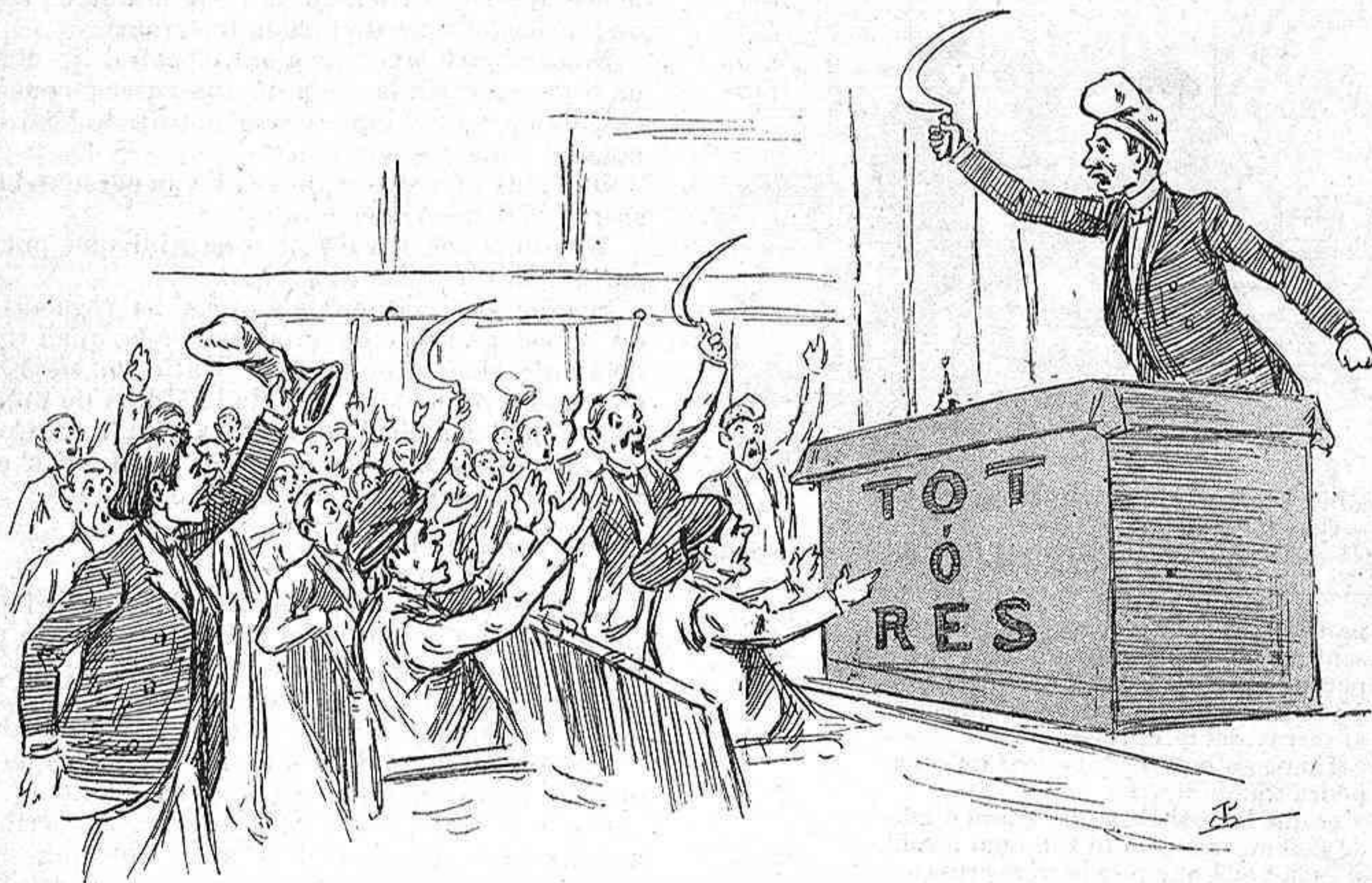
En el mateix teatro ha cantat la *Lucia* y la *Sonámbula*, una nena molt joveneta, de la primera volada. Se diu Herminia Coso y té, realment, facultats molt estimables. No li cal sino ferlas valer, abrillantantlas per medi de l' estudi.

Y sobre tot no permetre que la designin en els cartells ab el sobrenom de la *nueva Patti*. Aquests títuls ponderatius, quan vé 'l cas, els adjudica 'l públich, sense necessitat de que las empresas els anticipin á manera de reclam.

NOVEDATS

L' incansable mestre Crickboom organisa per la tarde del passat diumenje, un concert qual programa brillantment confeccionat, com sols ell sab ferho, constava exclusivament d' obras de Wagner y Berlioz.

DE LA FALS

Pero en veyentse la seva,
ells tossuts: ó tot ó res.

Y, esperonat per l' alicient de colaborarhi els excelents artistes senyora Bathori y senyor Engel, el públich respongué á la *llamada* omplint per complert la sala y aplaudint ab entusiasme al acabament de cada pessa. La batuta del mestre s' acreditá una vegada més per la justesa d' expressió y llealtat de caràcter wagneriá donadas als fragments de *Els Mestres Cantors* y sobre tot á *La Entrada dels Deus*; y pel modo especial de matisar las hermosas concepcions cantábils del extraordinari Berlioz.

Tant el tenor Engel com la soprano Bathori varen fer gala de sas envejables facultats, havent de repetir aquesta última á instancias del públich una bonica cansó que no constava en el programa.

En resúm: Una tarde d' eleccions ben aprofitada.

En aquesta creencia á un senyor que m' preguntava per qui havia anat á votar li vaig respondre:—Com que aixó de las eleccions es tot *música celestial* he pensat donar el meu vot únich á n' en Crickboom.

La vritat es que se 'l mereix, quan menos un de *gracias*.

EN ELS DEMÉS TEATROS

Cap novetat digna de consignarse.

A *Romea* s' ha estrenat una pessa insignificant que porta la firma del Sr. Campderrós y 'l títul de *Goig sense alegría*.

Al *Tivoli*, á *Eldorado* y al *Gran-Vía* ni un sol estreno sisquiera.

Aquesta nit, en l' últim dels citats teatros, benefici de 'n Güell, estrenantse ab tal motiu un' obra titulada *Don Tancredo*, en la qual, segons s' anuncia hi pendrá part un *toro vivo*.

No s' dirá que al *Gran-Vía* no disposin de actors d' *empenta*... ¡ey! sempre que 'l toro viu sigui lo que ha de ser.

CONCERT VIDIELLA

El Saló Parés presentava dimars á la nit un aspecte brillant, ab motiu de donarhi l' eminent Vidiella un de sos concerts.

Constituhfan el programa quatre pessas de Haydn, Beethoven, Weber y Mendelssohn, que omplían la primera part; cinch de Chopin, que integravan la segona, y una cansó noruega de Olé Olsen, quatre melodías de Schumann y dos composicions de Listz, entre ellas una de sas famosas rapsodias.

No hi ha que ponderar cóm va tocar en Vidiella totas las composicions del programa. Va ferho ab una fidelitat de interpretació irreprotxable, ab una elegancia y un bon gust encisadors, ab un domini del instrument tan complert que á la pulsació dels seus dits el piano canta y matisa, com si deixés de ser un instrument de percussió pera convertirse en una orquesta acompanyant la veu humana.

El públich va tributar á n' en Vidiella una contínuua ovació, vejentse obligat á repetir algunas de las melodías de Schubert, y á tocar al final, fora de programa, la serenata del *D. Giovanni* de Mozart.

N. N. N.

A UN ELEGIT (!)

¿Y tú ets un home honrat? Permet que ho dupti.

Si 'l que arma 'l bras d' un assessí resulta igualment assessí; si aquell que 's presta á servir de ninot, no te vergonya; si es lladre aquell que roba lo del próxim, per mes que tú no créureho aparentis ets assessí, desvergonyit y lladre.

Y t' ho dich aixís viu perque m' empipa tot quant fa olor d' hipócrita y no vull enporcar el meu llenguatge ab fellons enfemismes.

Has acceptat el cárrech de comparsa en una vil y repugnant comedia; has permés que ton nom sortís de l' urna á la punta asquerosa d' una faca manejada per pinxos tabernaris; y prens, sens que la sanch te puji al rostre, lo que sabs que pertany á un home digne.

D' aixó á robar calaixos hi ha encare un bon retrós de diferencia á favor del mossega que s' exposa y potser lo que roba necessita.

Quan siguis al Congrés, si es que allí parlas ¿en nom de quí ho farás? Per mes que busquis sofismas qu' enmudeixin ta conciencia no 'n trobarás ni un, y cada volta qu' anomenin tos llabis

NOVA LÍNEA

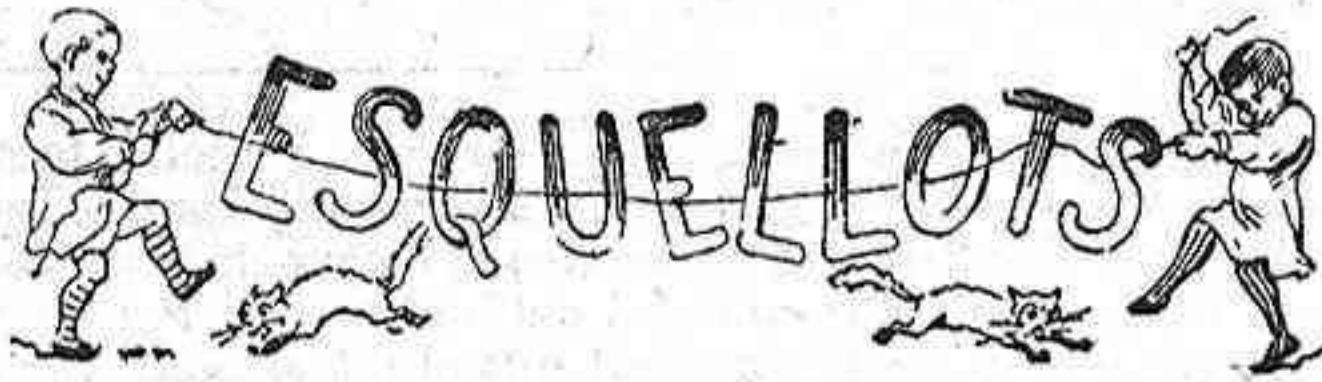

—Ja tenim un' altra creu, noya.
—¿Qué t' han fet?
—Vull dir que han establert la línea de la creu blava.

moralitat, honor y altres mots dignes sentirás que la llengua se t' escalfa, perquè ja sabs qu' allí sols representas á pinxos, lladres, jugadors é imbécils al servey del estúpit caciquisme.

Una cosa tan sols y no mes qu' una podrà tranquilisarte; y es que la gent honrada 's farà digne de que un tipo com tú son nom li robi si cada volta que pels carrers crusas no t' escup á la cara!

JEPH DE JESPU

Per enumerar tots els escándols ocorreguts diumenje passat ab motiu de las eleccions no 'n tindriam prou ab un periódich; necessitariam un llibre, y encare dels mes abultats.

Y no bastaria tampoch la nostra ploma, débil y propensa á fatigarse: hauriam menester aquell buril d' acer que sol empunyar en Zola, y que ans de ferlo funcionar sab introduhirlo fins á lo mes fondo de las miserias humanas.

Aixís, donchs, renunciém á descriure escenas dignas sols del pati de un presiri, puig no volém tacar las págines de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

Desde 'l govern civil van estarse enviant telegramas á Madrid, participant á n' en Moret el resultat de l' elecció diferent en cada telegrama.

No semblava sino que al cos electoral de Barcelona li prenguessin la mida de una casaca, consultant els números ab el gran sastre que desde Madrid maneja las estisoras supremas.

Quan els números aqueixos li van agradar, el gran sastre vá dir:—Ara está bé.

Y 's doná per ben fet un escrutini que put á illegalitat per tots quatre cantons.

Se creu que 'ls diputats á qui s' ha regalat l' acta de Barcelona sense haverla guanyada, quan tinguin de anar á Madrid, no farán el viatge en *sleeping-car* sino en carro inodoro, dels de la Mútua de propietaris, en qual associació hi te vara alta 'l Sr. Collaso.

Aixís anirán mes segurs, y pel camí no s' esbravará tan fàcilment el perfum qu' exhalan.

Una baixa en la política.

El Sr. Sol y Ortega.

El Sr. Sol y Ortega 's retira á la vida privada—segons dona á entendre en una carta que han publicat alguns periódichs—perque 'ls barcelonins en l' elecció del diumenje no li varen donar tots els vots de qu' ell—modestia apart—se creya mereixedor.

Després de tot el Sr. Sol no ha fet mes que canviar la naturalesa y l' ortografia del seu nom.

Era nom propi, y ara será adjectiu. S' escribia en majúscula la séva inicial, y ara s' escriurá en minúscula. Era *Sol* (astre) y ara 's quedará *sol* (sense ningú).

Una observació y un convit á n' en Maristany (Pera Gran) (Pera ab *a*, com diu ell sempre y conforme aixís figura en las marcas dels séus vins).

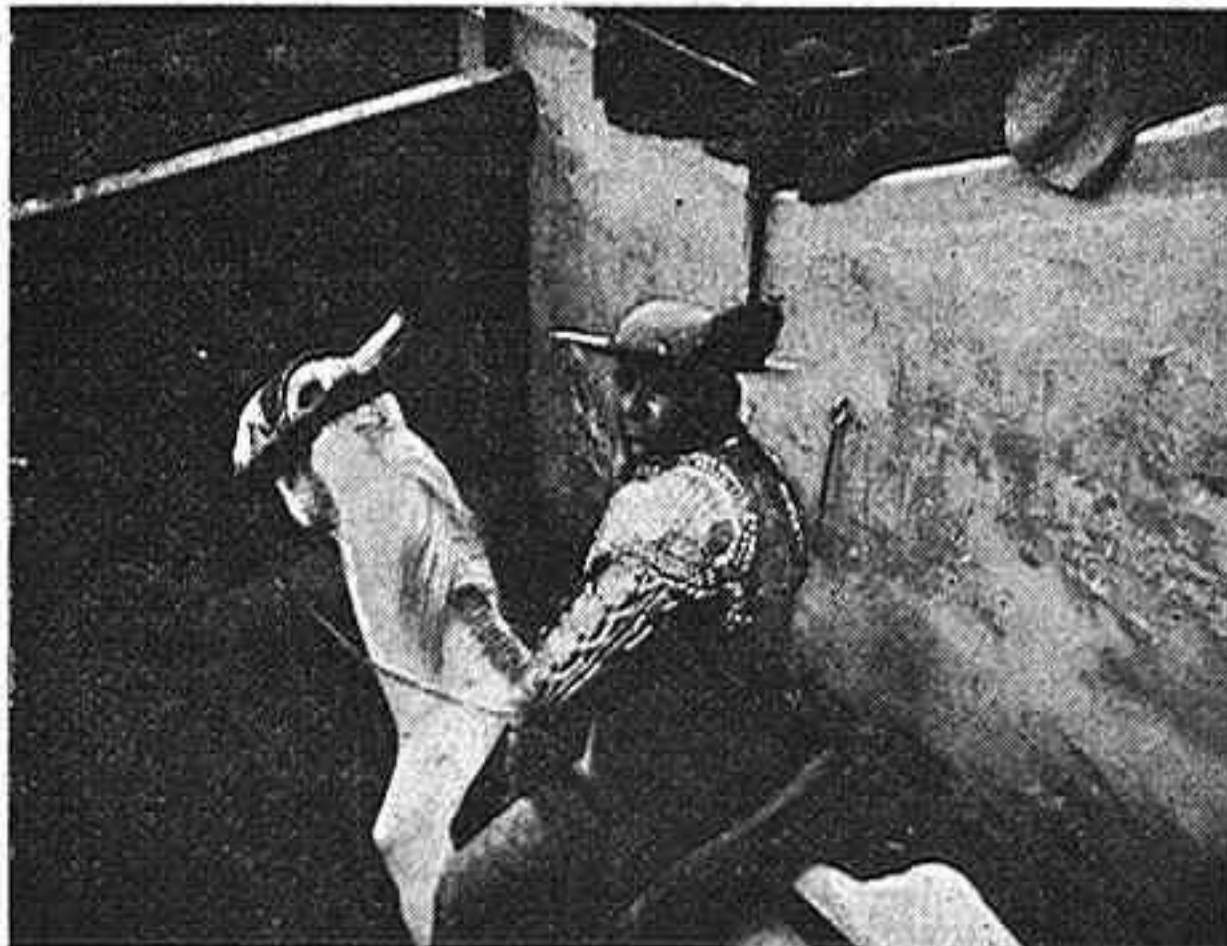
Precisament de la seva marca vull tractar avants que tot.

Digui, si es servit: si arribés á enviar al mercat del Riu de la Plata, en lloch de vins purs y ben graduats, un brevatje asquerós, plé de matrícula y de porqueria ¿creu que aguantaria gayre temps en aquelles regions el bon nom de una marca acreditada, deguda als seus ante-pasats? ¿Veritat que no?

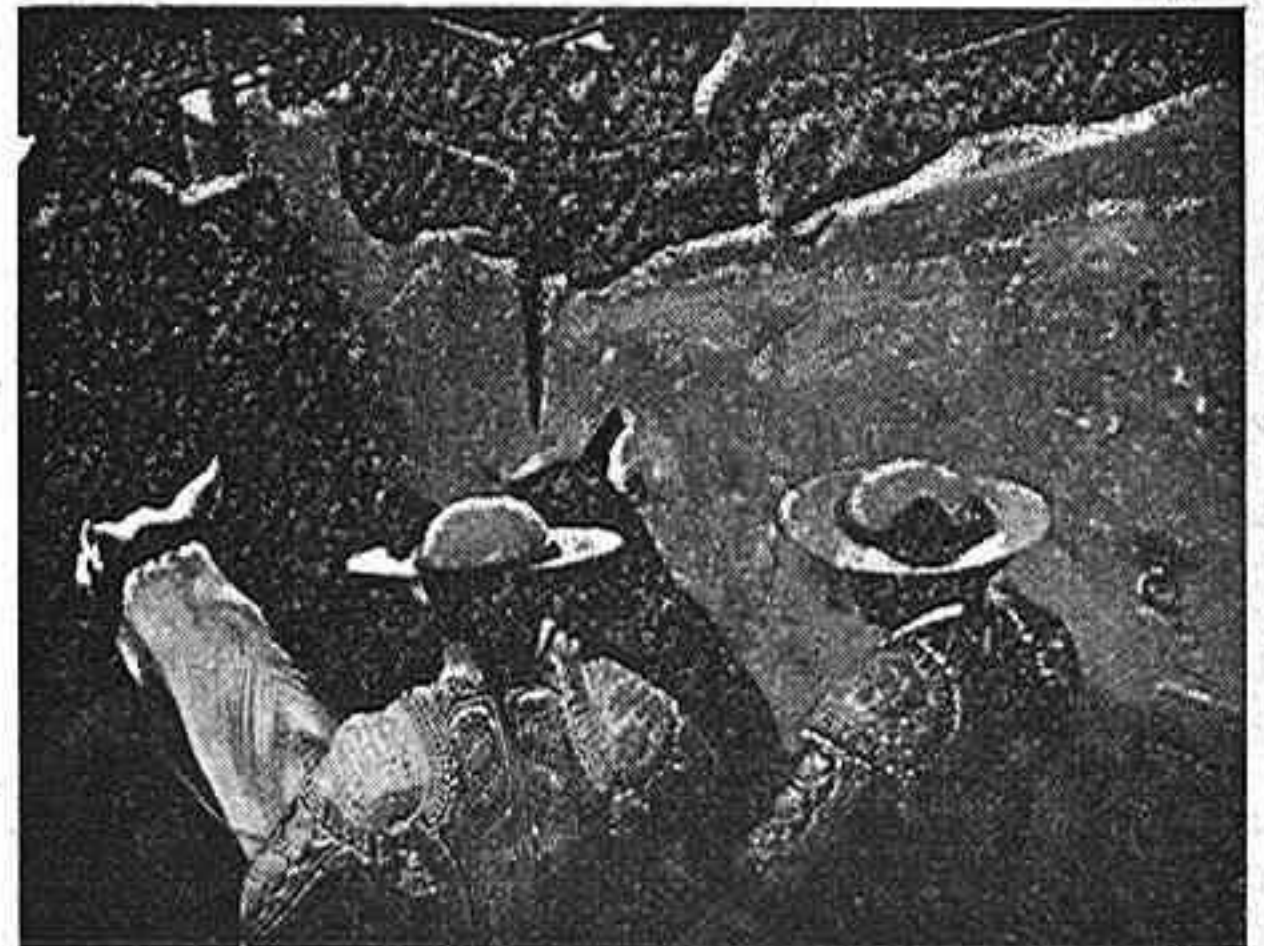
Donchs, vamos á veure: ¿perqué ha d' acceptar, com á polítich, lo que com á comerciant rebutjaria? ¿Perqué ha de anarse'n á Madrid ab un' acta bruta, asquerosa, falsificada fraudulentment ab tots els dolors, ab totas las penas inherents á la perpetració de tota mena de delictes?

Si 's decideix á tirar endavant, sense mirar trevas,

PICADORS DE TANDA

—Ezo de la juega no ha zido ná.

Esperant la senyal de sortida.

(Insts. RUS)

l'invito á justificarse posant á la seva disposició las columnas de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

Aquí podrà explicar, si es que troba arguments, com pot ser que un home mateix que estima la seva honra en el terreno comercial, deixi de preocuparse d'ella en el terreno polítich.

Y com pot ser que un home de seny puga preferir que 'ls seus vins valguin mes y siguin mes estimats que la seva persona.

Si acepta la meva invitació, una cosa sols li recomano: que avants de agafar la ploma per respondre, pensi ab el seu oncle Cintet.

Perque si 'l seu oncle Cintet pogués ressucitar ¡quina clatellada li clavaría!

Demá 's publica número extraordinari de *La Campana de Gracia*. No hi ha que dir si té interés, havent dedicat la major part del text y dels dibuixos á l'última entarugada electoral.

Un detall que posa de relleu l'escrupulositat ab qu' están confeccionadas las llistas electorals de Barcelona.

El Sr. Sandiumenje 's vá veure privat d'emetre 'l seu vot per no figurar en las ditxosas llistas.

El Sr. Sandiumenje es Diputat Provincial, y per lo tant individuo de la Junta provincial del Cens.

A pesar de lo qual las llistas no li reconeixen personalitat d'elector barceloní.

¿No n'hi ha prou ab aixó sols pera tirar al foch la medalla de Diputat Provincial?

O millor encare, las llistas electorals de Barcelona?

En Mañé y Flaquer un d'aquests últims días va etjegar un reilet del tenor següent:

«Las exigencias de la política nos imponen empleados que no se distinguen por su aptitud y por su moralidad, de lo cual resulta que no se puede esperar justicia sino del soborno material ó del soborno moral, que es la protección de los caciques.»

¡Bon sastre es qui coneix el panyol!

Pero, escolti, D. Joan.

Si 'l soborno moral ó sigui la protecció del cacich es la causa de que en aquest país no 's pugui esperar justicia ¿cóm explica vosté la seva amistat ferma, constant y perdurable ab D. Manuel Planas y Casals, el cacich dels cacichs de la provincia de Barcelona?

¡Quina tristesa fa D. Joan Mañé predicant lo que no practical!

D'ell sí que 's pot dir ben bé que ab la ploma 's treu els ulls.

Ha mort l'arquitecte Sr. Villar.

Fill de Murcia s'establí á Catalunya, ahont realisá algunas obras de importancia, entre ellas la restauració de la iglesia de Montserrat.

El Sr. Villar tenía una particularitat: l'afany de parlar en catalá. May va arribar á saberne; pero ell ferm que ferm, si algú li dirigía la paraula en castellá, responía en... municipal.

Quan estava á punt d'empendre las obras de Montserrat, se passejava ab certa nerviositat per l'iglesia y tot abstret murmurava:

—*La Verche me fa nosa... La Verche me fa nosa...*

Va sentirlo l'Abat y li digué:

—Que diu Sr. Villar ¿que li fa nosa la Mare de Deu?

—No—digué 'l Sr. Villar—la *Verche* esa.

Y 's dirigí á tocar la gran reixa de ferro (*la verja*)

A LA RAMBLA

—¡Senyor, miri quína olor!
¡Senyor, son de las fresquetas!
¡Cómprim violetas, senyor!
¡Senyó, un pomet de violetas!

costejada per Fernando VII y que per tancar l'iglesia de banda á banda y per ser además de gust imperi, era un element que de cap manera podía armonisarse ab els seus projectes de restauració.

Rigurosament histórich.

En lo present número, conforme haurán vist, publicuem algunas notas gráficas relativas á la Exposició monográfica del tubércul la patata, organizada en el Palau de Bellas Arts per l'*Institut catalá de Sant Isidro*, en celebració del cinquantenari de la seva fundació.

Aixó de l'exposició de la patata es una cosa que dita aixís sense més ni més hasta fa riure, prestant-se á ferhi no poca brometa. Pero tal com ha sigut realisada baix l'entesa direcció dels Srs. Guillén y Tobella, resulta una manifestació molt seria, sumament interessant y sobre tot digna d'estudi.

Un altre día que tinguem més espay, y per tant que s'ho mereix, procurarém parlarne ab l'extensió deguda.

Gran festa la del dijous de la senmana passada. O sino jutjin per la següent noticia que publica un periódich local:

«Los telegramas que se reciben de diferentes puntos de la Península, hablan de ocho cojidas ocurridas ayer en distintas plazas de toros. La más grave de ellas fué la que recibió el banderillero *Minutillo* en la plaza de toros de Murcia. Hay pocas esperanzas de salvarle la vida.»

¡Gran festa la del dijous!... La festa de l'*Ascensió dels toreros* á impuls de la caparrada dels banyuts!

UNA LLISSÓ DE VENTRILOQUÍA

6

L' ART DE 'N FRÉGOLI AL ALCANS DE TOTHOM

Donya Frasquita era una gran admiradora de 'n Frégoli. Quan aquest enginyós artista treballava á Barcelona cada nit l' anava á veure. Y no 'n tenia prou de veure'l y admirarlo, si no que havia arribat al extrém d' imitar tots els seus ademans y d' apendre's tots els *couplets* del seu repertori de memoria.

L' única cosa que li faltava per estar á la altura del excéntrich italiá era la gracia en canviar de veu com té aquest en la majoria de tipos que representa, com demostra, per exemple, en *Una lezione di canto*.

—¡Ah!—exclamava la bona senyora—si jo fós ventríloqua... Si la meva panxa pogués dir tot lo que sent sense necessitat de moure la llengua...

Nosaltres que celebraríam que aquesta *émula* de 'n Frégoli arribés allá hont desitja, tenim el gust de parti-

A Inglaterra un tal Mister Howe ha inventat unas máquines pera votar.

A primera vista semblan l' última paraula de la mecánica. Cada candidat está representat per un botó: l' elector apreta 'l botó y la máquina s' encarrega de registrar el seu vot. De aquesta manera l' escrutini s' efectua automàticament.

Pero ¡que mansos son els inglesos!

Probin aquestas máquinas perfeccionadas aquí á Espanya y veurán els resultats. No 'ls hi caldrá més als taruguistas de las mesas pera sortir ab la seva que polsar continuament el botó dels candidats ministerials.

Ja sé lo que 'm diria Mister Howe si realisava aquesta probatura:

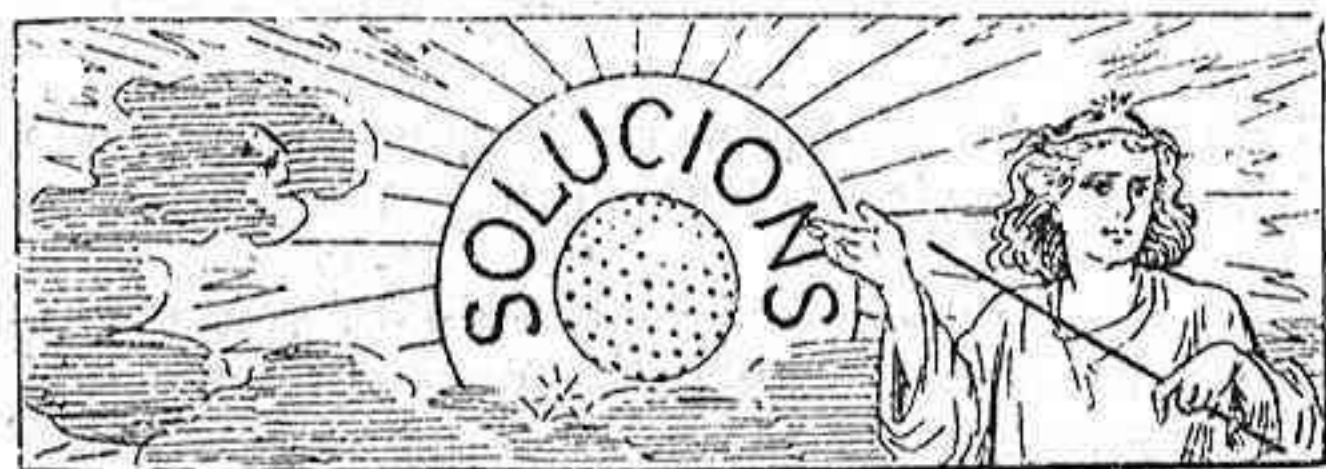
—Vaja, aquí á Espanya no teniu remey.

Y jo li respondria:

—Potser sí que 'n tenim. O sino, vosté qu' es tan enginyós, en lloch de dedicarse á construhir máquinas pera votar, vegi si n' inventa una per portar á presiri á qualsevol que cometi algun delicté... O millor encare: una máquina qu' ensenyi á tenir vergonya als que l' han perduda ó no l' han coneguda may.

Definició de la vida feta per un aficionat á veure las venir:

—La vida es una casa de joch: ó s' está de sort ó s' está de pega... *Ecco!*

Á LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*De van-tal.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Plé—Pél.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La resclosa.*
- 4.ª CONVERSA.—*Fabas.*
- 5.ª GEROGLÍFICH.—*Com mes mestres mes escolas.*

ciparli que 'l ser ventríloquo no es un dó de naixensa si no una disposició adquirida á forsa d' exercici. Si donya Frasquita vol cantar ab diversitat de veus com fá en Frégoli no ha de fer més qu' ensajarse á dilatar y contraure els conductes nassals, ja que aquella qualitat consisteix en una espiració gradual y lenta precedida de una inspiració profunda, y que per certas modificacions de la *tráquea* y la *larínge* produheix els sons especials.

Ara ja ho sab, y ab aixó ja ho tindrà tot, ja que l' altra gracia de 'n Frégoli que consisteix en vestir-se y despullarse tantas vegadas al cap del día no crech que hagi d' ensajarla perque aixó ho té ella tant per la má que 's pot dir qu' es el seu ofici.

EL MILLOR SARAGOSSANO

¿Volen sapiguer si diumenje farà bons temps per anar á Vallvidrera? Res més fácil.

Demá á la nit se donan el luxo d' anar á pendre un cafeté á qualsevol puesto. Quan tenen la tassa al davant procuran desferhi el sucre sense remenar el líquit y veurán pujar unas bambollas á la superficie. Si aquestas forman com una massa escumosa estacionantse al mitj de la tassa, senyal de bon temps. Si la brumera s' aixampla en forma de círcul ó 's dirigeix tota plegada cap á un dels costats, senyal de pluja. Y si la escuma 's conserva al mitj de la tassa pero sense dilatarse ni extendre's, temps variable.

Fassin la probatura d' aquest barómetro y no tindrán necessitat d' anar á Vallvidrera ab l' engorrós paraygua.

Si acás el *paraygua* el durán de tornada.

TRENCA-CAPS

XARADA

Ab ma tres-quarta Total
la *Hu-dos* y la *Quart-tres-quart*;
vareig anar l' altre día
á dinar á Miramar.

SISKET D. PAILA

ANAGRAMA

L' altre día 'ls del tot
passant per l' Hospital
van agafá un xicot
que vá robá uns... total.

RUSSINYOL LLAUNÉ

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1	2	3	4	5	6	7.	—Nom d' home.
2	5	6	7	5	4.	— » »	
3	4	5	6	2.	— » dona.		
5	7	6	2.	—En la música.			
7	5	2.	—En lo mar.				
5	7.	—Negatiu.					
2.	—Vocal.						

SANTIAGO C. NEGRE

TERS DE SÍLABAS

Primera ratlla vertical y horisontal: instrument de corda, fusta y metall á la vegada.—Segona: ofici.—Tercera: nom de dona.

RUSSINYOL LLAUNÉ

GEROGLÍFICH

S sip I

R I M

I I

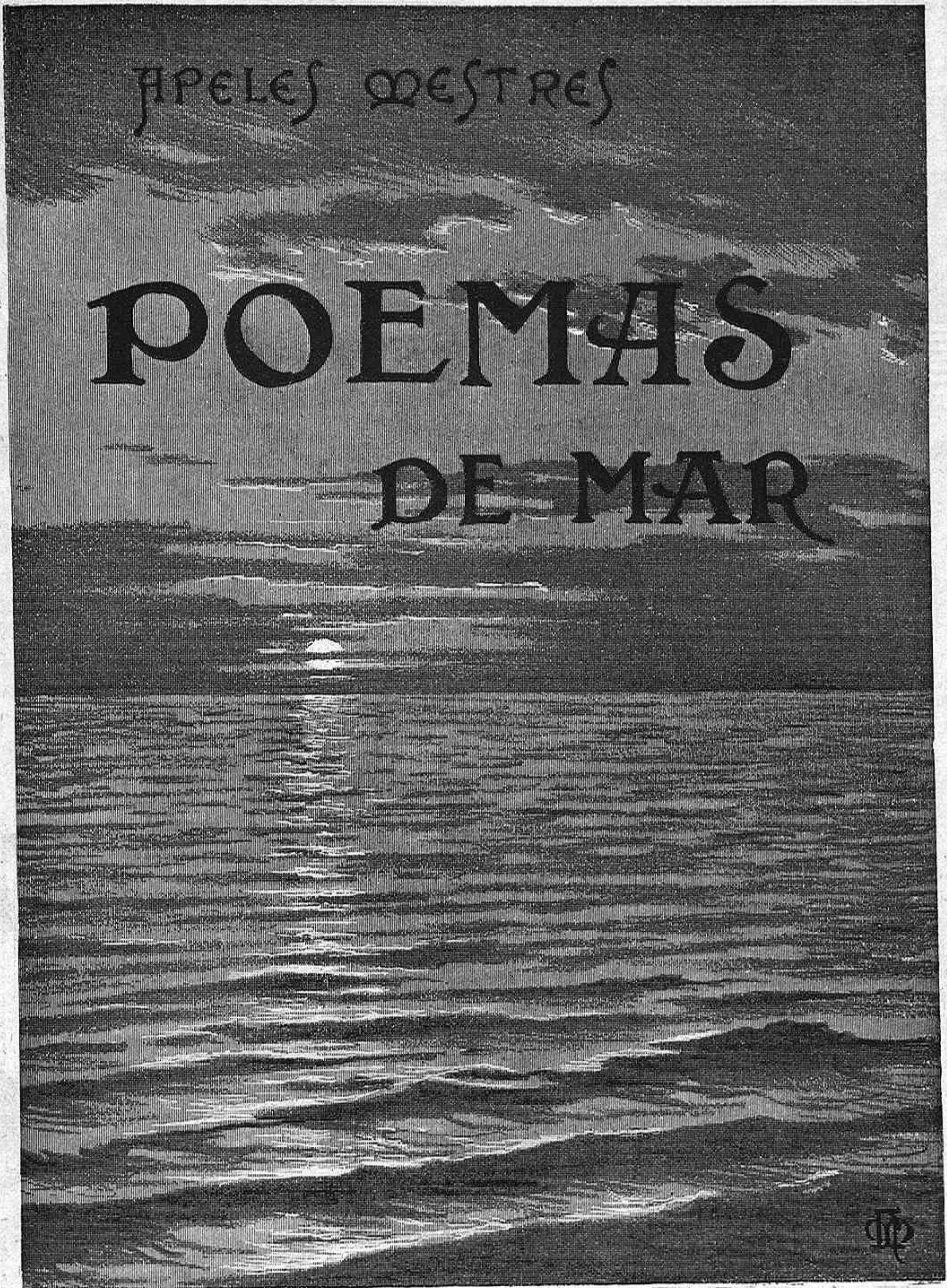
FRANCISQUET SERRA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8.
Tinta Ch. Lorilleuz y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

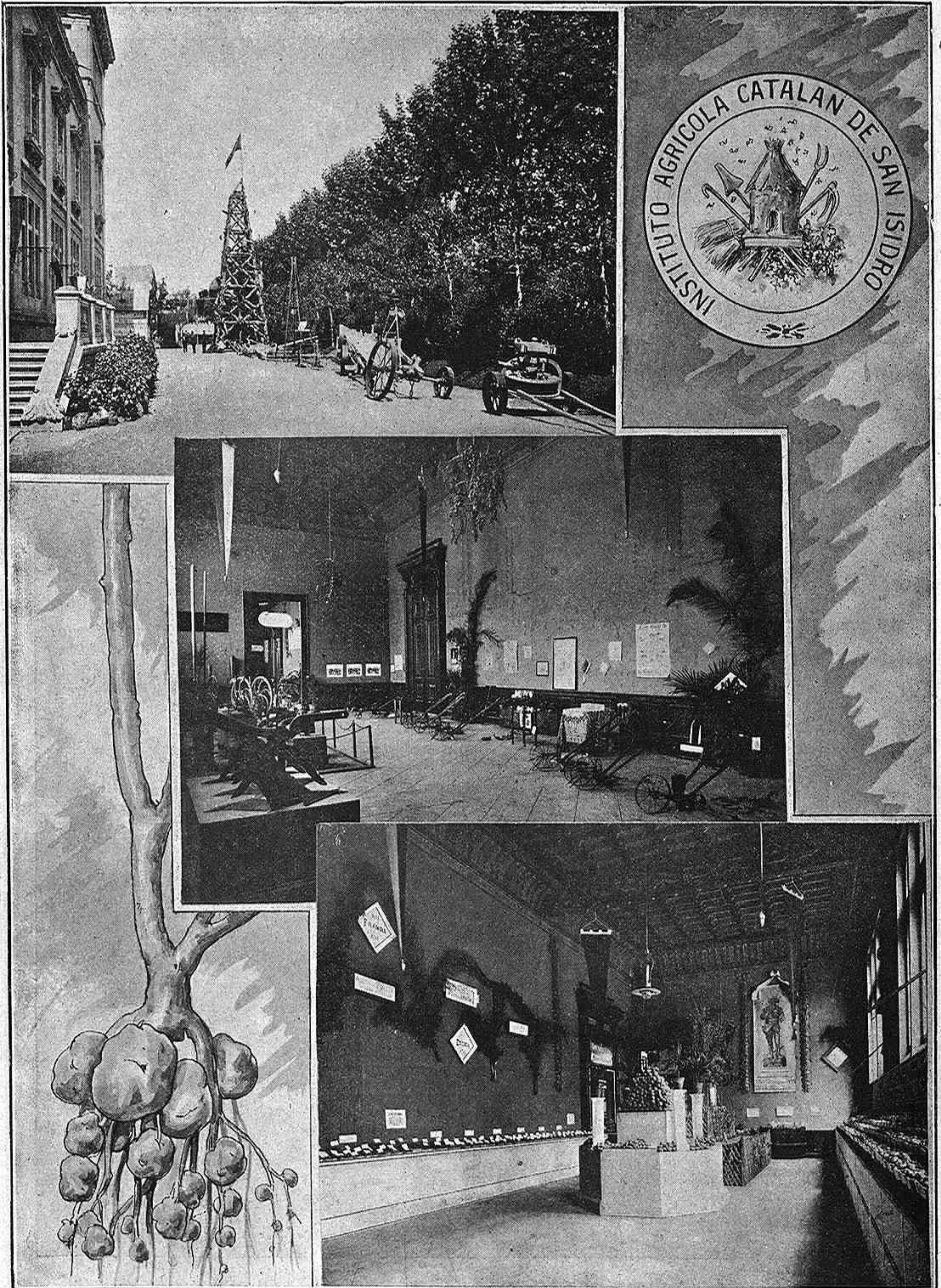
3.ª edició

Preu 2 pessetas

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas,

EXPOSICIÓ MONOGRÀFICA DE LA PATATA É INDUSTRIES DERIVADAS

(Fotografias de LA ESQUELLA)

Instalada á las salas baixas y jardí del Palau de Bellas Arts é inaugurada el 14 del corrent.